

prišlo do mednarodnega priznanja Slovenije in njenega sprejemanja v OZN, Svet Evrope in druge mednarodne organizacije. Služili bodo kot naš dokaz in legitimacija pred zgodovino. Dokaz o tem, kako se je rodila in odraščala naša država.

Zato je skrajni čas, da država zavaruje svoje lastne dokumente in vzpostavi avtoriteto arhivov, tudi državnega arhiva. To ni apel za zakrivanje njenega početja pred sodbo javnosti. Nasprotno. Je apel za strokoven profesionalen vpogled v vsa njena ravnanja, ne da bi ta vpogled bil že sam po sebi politična manipulacija ali v funkciji manipulacije. Gre za zaščito arhivskega gradiva in za zaščito pravice do vpogleda vanj. Strokovnost, profesionalna etika, urejenost slovenskih arhivov, zgodovinskih, cerkvenih, arhivov Zveze komunistov Slovenije, družbenopolitičnih organizacij in drugih, zlasti državnega arhiva Slovenije, zmanjšujejo bojazen, da državne listine, izročene arhivom v varstvo, ne bi bile dobro, zanesljivo, korektno in profesionalno varovane, če bo le preprečena politična samovolja pri poseganju vanje. Potem z ugotavljanjem zgodovinskih dejstev o času, ki ga živimo, kdaj kasneje ne bo posebnih težav.

Pogoj za to pa je dosledno vzpostavljanje obveznosti, da se dokumenti izročajo v arhivsko varstvo in spoštuje red pri njihovi uporabi. Potem ni argumentov, še manj v subjektivnih presojah, s katerimi bi hilo mogoče opravičevati uničevanje državnih listin, njihovo odtegotvanje državnemu arhivu in zasehno poslovanje z njimi. Civiliziranost države in veljava prava v njej ter navsezadnje tudi dolg do zgodovine ali do prihodnjih narodov se meri tudi po ravnanju z državnimi listinami. Državni arhiv ni prostor shranjevanja zaprašenih starih listin. Je živ organizem, v katerega se povezujejo vsi arhivi državnih organov in ustanov. Je sestavni del mehanizma sodobne države, varuh njene verodostojnosti, bkrati pa tudi pravic državljanov, da nadzirajo delovaje države in jo podrejajo službi ljudstvu.

Z željo, da bi Arhiv Republike Slovenije tudi v prihodnje uspešno opravljal to nalogo in da hi mu bilo omogočeno to nalogo opravljati v celoti, njegovim delavcem ob jubileju čestitam, s hvaležnostjo za opravljeno visoko profesionalno delo.

40 let Ptujskega arhiva

Zgodovinski arhiv v Ptujju je v letošnjem letu praznoval svojo 40. obletnico. Sklenili smo, da praznovanja v klasičnem smislu - in proslava, govori, kulturni program, hvale in zabvale - ne bomo pripravili, dovolj se nam je zdelo pomembno, da bomo prireditelji slovenskega arhivskega zborovanja in da bomo lahko gostili vse slovenske arhive. Zborovanje smo želeli predvsem dobro strokovno pripraviti, izdati v

razmnoženi obliki vse referate in koreferate, skozi vse leto pa pripraviti več razstav. V okviru večletne akcije Statut 1376 smo izdali prvo izmed predvidenih objav gradiva: Vpisna knjiga meščanov mesta Ptujja 1684-1917 (ZAP, Viri I, Marija Hernja Masten).

S tem prispevkoin želimo osvežiti le nekaj znanih dejstev o pravno formalnem nastanku našega arhiva ter o njegovih predhodnikih, ki so vplivali na njegov nastanek.

Arhiv v sklopu Muzejskega društva

Ob nastanku Muzejskega društva na Ptujju leta 1893 je le-to prevzelo skrb za zbiranje in urejanje arhivskega gradiva v mestu in njegovi okolici. Pravila iz leta 1904 imajo v tretjem členu že vključena določila, ki društvu nalagajo raziskovanje ptujске zgodovine na podlagi virov in spomenikov, pridobivanje teh v originalih z darili, izkopavanji, nakupi ali v dobrih kopijah in posnetkih, pridobivanje tiskanih del, rokopisov in spisov bakrorezov, lesorezov in litografij.

Ptujčani so zmeraj živeli s starinami in se jih niso niti zavedali, predolgo so bili brezbrizni do svojih pisnih in ostalih spomenikov. Tako so naše arhivalije zbirali drugi. V Gradcu je deloval Deželni arhiv od leta 1868. Ta je nastal z združitvijo leta 1811 ustanovljenega Joaneuma in stanovskega arhiva. Že ta dva sta s prizadevanji nadvojvode Janeza in arhivarja Josefa Wartnerja in Josefa pl. Zahna v začetku 19. stoletja prevzela večji del ohranjenih arhivov graščin, mest in trgov današnje Štajerske. Arhivarji so na svojih arhivskih popotovanjih "Archivreisung" evidentirali, popisovali tisto gradivo, ki ga je bilo vredno in potrebno prevzeti v svoje depoje. Lahko rečemo, da je bil tako rešen arhiv mesta Ormoža, ki je bil v zelo slabem stanju na podstrešju rotovža. Mesto je arhiv predalo, zadržalo pa si je mesini statui iz leta 1386, za katerim je kasneje izginila slehema sled. V letu 1908 je mestna občina Ptuj pod vodstvom župana Orniga odstopila ves starejši arhiv mesta Ptujja Štajerskemu deželnemu arhivu v Gradec, in sicer kot depozit s pridržkom lastninske pravice. Da ptujski župan mestnega arhiva ni predal muzejskemu društvu, temveč ga je deponiral v Gradcu, je bilo krivo stanje v muzejskem društvu in spori med županom Omigom in Ferkom. Muzejsko društvo je sicer z darili in nakupi pridobivalo starejše arhivalije, vendar je težko konkuriralo strokovni organizaciji v Gradcu. Dr. Kotnik je o arhivski problematiki na odborovi seji leta 1921 poročal, da je tudi Sv. Jurij ob Južni železnici leta 1907 izročil svoj arhiv v Gradec.

Po koncu I. svetovne vojne se je delo v društvu nadaljevalo. Vodstvo društva je prevzel predsednik Vajda. V letu 1923 se je muzej razdelil na oddelke. Dr. Kotnik je prevzel narodopisni oddelek in arhiv. V času historične razstave v Varaždinu od 14. do 20. julija 1923, so na sestanku, ki so se ga udeležili predstavniki Zgodovinskega društva Maribor ter Muzejskih društev Ptuj in Celje, obravnavali vrnitev javnih

in zasebnih arhivov, ki so se nahajali v inozemstvu in so se nanašali na ozemlje bivše Spodnje Štajerske. Društvo je z nakupi in darovi pridobivalo različne kategorije arhivskega gradiva; če bi uporabili današnjo strokovno terminologijo, mislimo na razne listine, rokopise, kronike, cehovske spise in cehovska pravila, razne karte, zemljevide, litografije, fotografije in podobno.

Tudi z razstavno dejavnostjo so se ukvarjali, saj so imeli v Mladiki ob obletnici septemhrskih dogodkov leta 1928 veliko zgodovinsko razstavo, na kateri so predstavili številne arhivalije. V letu 1933 pa so namestili med okni refektorija v dominikanskem samostanu nove vitrine za razstavljanje listin.

V letu 1934 je zaradi nujne in utesnjenosti prišlo do razširjanja prostorov, predvsem za knjižnico in arhiv. Pred preselitvijo je tajnik Smodič delno uredil arhiv in bogato zbirko zemljevidov. V naslednjem letu so v poročilu zapisali, da sta bila knjižnica in arhiv v majhnem, temnem in vlažnem prostoru, ki je bil popolnoma neprimeren za hrambo. "Prošnja Muzejskega društva je našla, lahko bi rekli, tradicionalno razumevanje pri občinskem svetu, kateremu predseduje Ladislav Jerše." Ali bi bilo temu tudi danes tako? Za arhiv je bil določen novi prostor, v katerem je stala omara s ptujskim županskim mečem, žezlom in cehovskimi listinami. Društvo pa je dalo narediti nove police in električno napeljavo.

Iz zadnjih dveh let pred pričetkom 2. svetovne vojne in obdobja okupacije nimamo podatkov o arhivu. Tik pred pričetkom vojne so za primer agresije določili lokacije za umik kulturnih dragocenosti, vendar arhiva niso nikoli selili. Bil in ostal je v dominikanskem samostanu vse do danes.

Po drugi vojni - pot do osamosvojitve

Po 2. svetovni vojni je muzej postal poklicna ustanova, ki je počasi pridobivala kustose različnih strok. Arhiv je bil v dveh ozkih majhnih sobicah. Pritiski za osamosvojitve arhiva so postali močnejši, saj je šel tudi drugod razvoj v smeri ustanavljanja specialnih kulturnih ustanov. Osamosvojitve arhiva na Ptuju pa je postala realnejša šele potem, ko se je v Ljubljani Državni arhiv ločil od Narodnega muzeja ter je bila izdana Uredba o državnem arhivu in arhivskem svetu. V letu 1952 je Državni arhiv Slovenije v Ljubljani prvič popisal in evidentiral arhivsko gradivo na Ptuju. Popis sta opravila arhivistka Ema Umek in Peter Ribnikar.

Preureditev kulturnih zavodov, ki je potekala na Ptuju leta 1954, je v širši javnosti povzročila mnogo hude krvi. V tem letu se je v arhivu zaposlil prof. Anton Klasine, ki si je zelo prizadeval, da bi arhiv čimprej postal samostojna ustanova, ki ho lahko pričela s strokovno obdelavo bogatega arhivskega fonda. Ideja, da bi ukiniteli študijsko knjižnico (kasneje združili z okrajno ljudsko knjižnico in še kasneje, da bi jo priključili k novo nastajajočemu arhivu), je vso stvar

zapletla do te mere, da še marea 1954 ni bilo jasno, kdo naj ustanovi arhiv. Svet za kulturo in prosveto pri okraju je sicer že marca 1954 sprejel sklep, da bo izdatke zanj deloma kril Okrajni ljudski odbor Ptuj, deloma pa Ljudski odbor mestne občine Ptuj. Proračun je bil ocenjen na 422.800 din, ker je arhiv potreboval nove police.

Okrajni ljudski odbor je 1. julija 1954 na ločenih sejah obeh zborov sprejel sklep, da se ustanovi proračunska ustanova Okrajni arhiv, katerega predmet poslovanja je zbiranje in urejanje ter vodenje in čuvanje državnega arhiva. Svet za prosveto in kulturo Ljudske republike Slovenije v Ljubljani je ta sklep anuliral in tako arhiv v tem letu še ni bil ustanovljen, čeprav je dejansko že samostojno deloval.

Izvršni svet LR Slovenije je dal svoj pristanek za njegovo ustanovitev šele naslednje leto. Tako je Ljudski odbor mestne občine Ptuj na svoji seji dne 24. marea 1955 ustanovil Mestni arhiv kot samostojno upravno in proračunsko ustanovo v Ptuju. Že z ustanovitveno odločbo je Ljudski odbor mestne občine Ptuj določil naloge arhiva in njegovo teritorialno pristojnost, ki je bila v mejah tedanjega ptujskega okraja. Državni arhiv LR Slovenije je 7. julija 1955 pooblastil Mestni arhiv v Ptuju, da je v njegovem imenu izvrševal nadzorstvo nad arhivskim gradivom na vsem ozemlju okrajnega ljudskega odbora Ptuj. S tem je dobil arhiv še potrebno družbeno in strokovno verifikacijo za svoje delo.

Od Mestnega do Zgodovinskega arhiva

Mirko Majcen in Anton Klasine sta pričela orati strokovno ledino arhivistike in sta že v letu 1954 pričela z načrtnim urejanjem arhivskega gradiva, ki je bilo do tedaj zbrano. Najtežji del je predstavljala namestitve gradiva v primeme prostore, saj se je gradivo nahajalo do takrat v treh sobah južnega trakta dominikanskega samostana, razen velikega Herbersteinovega fonda z gospoščinami Lendava, Vurberk, Brstje in Hrastovec, ki je bil v posebnem arhivskem prostoru na gradu.

Novoustanovljeni arhiv je s svojim delom kmalu začel seznanjati javnost s članki iz lokalne zgodovine, ki so izhajali v Tedniku in drugih strokovnih časopisih.

V letu 1956 je občinski ljudski odbor Ptuj na temelju uredbe o vodstvu kulturnoprosvetnih, znanstvenih in umetniških ustanov imenoval prvi upravni odbor arhiva. Največji problem arhiva so bili neprimerni, vlažni skladiščni prostori in še ti so bili brez polic, slaba pa je bila tudi kadrovska zasedba, saj so leta 1960 poleg dveh arhivistov zaposlili še pomožnega pisarniškega referenta.

Pomembno prelomnico je za arhiv predstavljalo leto 1962, ko se je razširilo njegovo delovno območje tudi na občino Ormož, ki je prevzela del ustanoviteljskih pravic in dolžnosti do zavoda. S tem se je spremenilo tudi ime arhiva. Preimenoval se je v Zgodovin-

ski arhiv Ptuj in postal zavod regionalnega značaja.

Arhivska skladišča

Muzejskemu društvu je mestna občina leta 1928 namenila prostore v stavbnem kompleksu ukinjenega dominikanskega samostana in hkrati z njim tudi arhivu, ki se je v okviru tega selil iz prostora v prostor. Konec leta 1950 se je iz 2. nadstropja preetažirane samostanske cerkve izselila Mehanična tkalnica, vanj se je preselil etnografski depo, v njegove dotedanje prostore pa se je preselil arhiv.

Zgodovinski arhiv Ptuj ima danes svoje prostore v jugozahodnem prizidku dominikanskega samostana. V nekdanji žitnici so arhivska skladišča, v prvem nadstropju so delovni prostori, klet je bila adaptirana za skladišče. Pomanjkanje arhivskih skladišč se skozi vsa leta delovanja arhiva vleče kot jara kača. Leta 1953 je muzejski arhiv pričel s prevzemanjem arhivskih fondov in takoj zapolnil tisti dve sobici, ki sta mu bili namenjeni. Tako je Mestni arhiv ob svoji deseti obletnici 1965 imel še vedno težave s prostori. S preselitvijo Študijske knjižnice leta 1969 v prostore minoritskega samostana je arhiv pridobil njene prostore, ki pa so zahtevali večjo adaptacijo. Ta je bila izvršena v letih 1973-1974. Z adaptacijo je arhiv pridobil 168 m² sodobnih arhivskih prostorov, v katere je hilo nameščenih 2054 m kovinskih polic. Ob planiranju adaptacije smo vedeli, da ta prostor zadostuje le za 10 let. Zaradi velikih prevzemov arhivskega gradiva nam je prostora zmanjkalo prej kakor je bilo predvideno. V letu 1993 smo usposobili še eno klet in tako dobili nadaljnjih 200 metrov prepotrebne prostora, ki se z neverjetno naglico polni.

Prevzemanje fondov

Tukaj ne morem naštetih vseh fondov, ki jih je arhiv prevzel, sicer pa so ti popisani in objavljeni v vodniku. Naj omenim le nekaj večjih, ki smo jih prevzeli v zadnjih desetih letih. Listine zemljiške knjige so obsežen in pomemben fond. Služba družbenega knjigovodstva, ki ima v fondu zaključne račune vseh podjetij, ustanov, šol, skratka vseh upravljalcev s sredstvi in bo prav gotovo najpomembnejši fond za zgodovino gospodarstva. V zadnjih letih se arhiv ubada z velikimi težavami prevzemanja arhivskega gradiva tistih podjetij, ki so šla v stečaj. Med te spada skoraj celotno ptujsko gospodarstvo, kot TP Olga Meglič, Elektrokovina, Iskra Delta Biomehanika, Gorenje, Agis, Agrottransport itd. Pred arhivom bo v naslednjih letih veliko dela, da bo strokovno obdelal vse te obsežne fonde, ki bodo nekoč razjasnjevali gospodarsko življenje Ptuja.

Razstavna dejavnost

Razstavljanje arhivskega gradiva je tisti del našega dela, ki ga javnost najboljše pozna. Za arhivske raz-

stave je značilna njihova študijska priprava in zato niso prav pogoste. Prvo razstavo je imel arhiv leta 1957 v refektoriju dominikanskega samostana z naslovom Srednjeveški Ptuj v zgodovinskih dokumentih. Naj navedem nekaj večjih: Iz tisočletne zgodovine Ptuja, 1960, Ptuj skozi stoletja, 1970, Ob 1900-letnici mesta Ptuja, 700 let Ormoža, 1973, Ptuj na starih slikah, načrtih in zemljevidih, 1975, ki je bila preseljena še v TVI Majšperk in TGA Kidričevo, Ormož in okolica na starih podobah in slikah, 1976. Velik odmev je doživela razstava 600 let ustavne in upravne zgodovine Ptuja leta 1979. V okviru medobčinskega sindikalnega sodelovanja je arhiv pripravil potujočo razstavo, ki je gostovala v vseh sodelujočih mestih z naslovom 20 let bratstva in prijateljstva. Oh obletnicah Trsničarske zadruge v Juršincih je arhiv pripravil razstave na to tematiko ter jih predstavil v Juršincih in doma. Leta 1992 smo na radgonskem kmetijskem sejmu pripravili razstavo, ki je predstavila vinsko tradicijo Slovenije, z naslovom Trta in vino skozi stoletja; naslednje leto je bila prenešana v razstavišče Križanke v Ljubljano. V lanskem letu smo pripravili razstavo 120 let kasaškega športa v Ljutomeru in Ptuj mesto mnogih mest s podnaslovom Preteklost v službi današnjih odločitev. Sodelovali pa smo pri velikih projektih skupaj z muzejem in knjižnico še pri razstavah Dragotine Ptuja in Ormoža, ki je bila v Ljubljani predstavljena širši slovenski javnosti, 120 let tiskarstva in knjižničarstva na Ptuj - *Littera scripta manet*, v refektoriju samostana ter lansko leto oh obletnici ustanovitve ptujske gimnazije.

Štirideset let za zgodovino ni dolga doba. Iz prav skromnih začetkov se je arhiv razvil v pomembno arhivsko ustanovo. V slovenskem merilu je naše arhivsko gradivo po količini majhno, starejši fondi pa so po svoji vsebini izredno bogati. Od začetkov svojega dela, ko je arhiv imel le nekaj starejših fondov, hrani danes ok. 2700 tekočih metrov gradiva, ima zaposlenih 12 delavcev. Večina fondov je urejena in je dostopna uporabnikom, arhiv se ukvarja s pedagoškim delom, pripravlja učne ure za učence in dijake in jih uvaja v spoznavanje domoznastva. Delavci se s svojimi strokovnimi znanstvenimi razpravami in članki vključujejo v slovensko arhivistiko in tako prispevajo k njenemu hitrejšemu razvoju. Izdajanje publikacij in virov je pomembna naloga arhiva. Lepo število se jih je nabralo. Vsaka publikacija pomeni obdelan fond, pripomoček raziskovalcem, predvsem mladim, ki bi jim starejše gradivo zaradi nepoznavanja jezika in pisave ostalo nedostopno.

Zgodovinski arhiv sodeluje v Arhivskem društvu Slovenije, z Zgodovinskimi društvom in drugimi.

Dolga je bila pot, ki smo jo prehodili, odkar je bil ustanovljen arhiv, pa najsi bo tisti v srednjem veku, tisti na magistratu, tisti pri muzejskem društvu, ali ta iz leta 1955, po katerem danes Zgodovinski arhiv praznuje svojo 40-letnico. Prepričani pa smo, da je Zgodovinski arhiv tista kulturno-znanstvena ustanova, brez katere bi bil kulturni utrip Ptuja danes gotovo

precej drugačen, bolj pust in naša preteklost mnogo, mnogo manj znana.

Marija Hernja-Masten

Mednarodni kongres Lumière v Lyonu (Congres International Lumière Lyon)

Kongres je potekal od 7. do 10. junija 1995 na Univerzi Lumière Lyone 2. Na njem so sodelovali strokovnjaki s področja zgodovine filma, filmski arhivisti in novinarji, ki se s to problematiko ukvarjajo. Udeležencev iz Severne in Srednje Amerike, Japonske in Evrope je bilo okrog 80. Kongres so organizirali: Filmski arhiv (Archives du Film), Francosko združenje za zgodovinsko raziskovanje filma (Association Française de Recherche sur l'Histoire du Cinéma), Združenje bratov Lumière (Association des Frères Lumière), Center Jacques Cartier, Nacionalni center za kinematografijo (Centre National de la Cinématographie), Francoska kinoteka (Cinémathèque Française), Inštitut Lumière (Institut Lumière), Filmski muzej v Lyonu (Musée du Cinéma de Lyon) in Prvo stoletje filma (Premier Siècle du Cinéma).

Na kongresu so bili obravnavani naslednji problemi:

1. Ekonomija kinematografa; iznajdba in proizvodnja kinematografa, distribucija in varstvo filmov

2. Kinematograf in njegova predstavitev; sprejem projekcij s pomočjo kinematografa, socialno stanje v letih 1880-1914 in podoba bratov Lumière

3. Filmska estetika; povezava, komentarji o filmih, žanri in teorija

Delo na kongresu je od 7. do 10. junija 1995 potekalo tako, da so bile dopoldne plenarne seje, popoldne pa okrogle mize. Plenarne seje so se začele ob 9. uri in končale okrog 13. ure. Od 14.30 do 18.30 so potekale okrogle mize. Na koncu referata ali skupine referatov je bila dana možnost postavljanja vprašanj. Referati so bili v francoščini in angleščini. Zagotovljeno je bilo simultano prevajanje v oba zgoraj navedena jezika.

Vsi referati bodo objavljeni v posebni publikaciji.

Referati, prebrani na kongresu, so poskušali najti odgovor na vprašanja povezana z začetkom kinematografije, kinematografa in o njegovi razširjenosti ter vlogi Louisa in Augusta Lumière. Obravnavane so bile psihološke, družbene, estetske in umetniške posledice, ki jih je povzročil novi medij.

Kongres je bil predvsem posvečen bratoma Lumière, ki sta prva odkrila in izdelala kinematograf, aparat, ki je združil kamero in projektor v celoto. V 80. letih 19. stoletja je Alva Edison odkril in izdelal kinoscope - aparat za gledanje gibljivih slik in kinograph - kamero. Toda to sta bila dva različna apa-

rata. Bratoma Lumière, predvsem pa Louisu, se je posrečilo izdelati aparat, ki je to dvoje združeval. Njun oče Antoine se je zelo resno ukvarjal s fotografijo in je ustanovil tovarno fotografske opreme v Lyonu. Svoja sinova je navdušil za fotografijo in ju vzpodbujal pri raziskovalnem delu.

Prva projekcija filmov s pomočjo kinematografa je bila 18. 12. 1895 v indijskem salonu Grand Café v Parizu. Za večino filmskih zgodovinarjev ta datum pomeni rojstni dan nove umetnosti. Program prve predstave je bil dolg približno 25 minut. Projekcija je doživela ogromen uspeh. O novem mediju so začeli pisati vsi svetovni časopisi. Prvič je bilo pred večjim številom ljudi na platnu prikazano življenje na ulici in doma in to v naravni velikosti. Novi medij se je hitro razširil in začel vedno hitreje rasti, dokler ni postal prava industrija.

Na prvih projekcijah so bili prikazani filmi, posneti v Lyonu in okolici. Zaradi povečanega interesa so Lumièreovi snemalci začeli s projekcijami po drugih državah in ne samo v Franciji. Louis Lumière je zaradi tega ustanovil v Lyonu posebno šolo za snemalce.

Na kongresu je bilo prebranih 57 referatov.

Paul Génard (Francija) je na način starih operatorjev predvajal Lumièreove filme na originalnem kinematografu. Vsi prikazani filmi so bili posneti v Lyonu. Prikazal je 8 filmov. Posamezen film je trajal približno 30 sekund. Vsak film je bil prikazan posebej, tako kot je bila to praksa v začetku. Čez nekaj let so bili filmi zlepljeni in naviti na poseben kolot ter vstavljeni v posebno škatlo. Tako ni bilo več potrebno vsakega posameznega filma samostojno projicirati. Kvaliteta prikazanih filmov je bila prvovrstna.

Kaj je bil prvi kinematograf - angel, polbog ali bog? Na to vprašanje je v svojem referatu odgovoril M. Philippe Dujardin (Francija). Po njegovem mnenju obstajajo različne kategorije predvajanja. Pri predajanju nastajajo paradoksi, kakor ta, da kinematograf povzroča začasni efekt resničnosti.

Thomas Elsaesser (Nizozemska) je svoj referat posvetil interpretaciji Lumièreovih filmov v obdobju stotih let. Po letu 1970 ponovno oživlja zanimanje za Lumièreove filme pri zgodovinarjih filma. Še posebno posvečajo veliko pozornost odnosu med filmi in fotografijo, tridimenzionalnostjo, psevdonarativnostjo ter dokumentarno in protistrukturalno naivnostjo.

Prve projekcije Lumièreovih filmov v ZDA v letih 1896-1898 so bile teme referata Charlesa Musserja (ZDA). Projekcije so bile v zabaviških New Yorka, Bostona in Philadelphije. Vodilni operator in snemalec filmov je bil Felix Mesguich. Pravico prikazovanja svojih filmov v ZDA je podjetje Lumière dobilo novembra 1896. Kinematograf je doživljal velik uspeh samo prvih osem mesecev. Preseneča hiter upad popularnosti kinematografa. Morda je temu vzrok domača ameriška konkurenca (Edisonov Vitascope in z American Mutoscope Company). Verjetno je vzrok propada v premajhni agresivnosti podjetja na ameriškem trgu in pomanjkanju denarja. Organiziranost